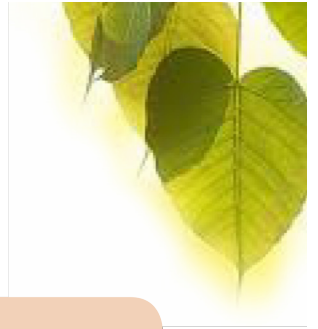

සමානුපාත

මෙම පාඩම අධ්‍යයනය කිරීමෙන් ඔබට,
 ➤ කාලයට හා මුදලට සමානුපාතිකව ලැබෙන ලාභය බෙදීමට,
 ➤ ප්‍රතිලෝම සමානුපාත හඳුනා ගැනීමට,
 ➤ ප්‍රතිලෝම සමානුපාත පිළිබඳ දැනුම භාවිතයෙන් වැඩ හා කාලය ආශ්‍රිත ගැටලු විසඳීමට,
 හැකියාව ලැබේ.

2 හා 3 ශ්‍රේණිවලදී අනුපාත පිළිබඳ මූලික කරුණු අධ්‍යයනය කර ඇත. එම මූලික කරුණු නැවත මතකයට ගැනීමට පහත අභ්‍යාසයට පිළිතුරු සපයන්න.

පුනරීක්ෂණ අභ්‍යාසය

- කමල්ගේ වයස අවුරුදු 25ක් වන අතර නිමල්ගේ වයස අවුරුදු 35ක් වේ. දෙදෙනාගේ වයස් අතර අනුපාතය සොයන්න.
- මහ කන්නයේ වී වගා කළ සිරිසේන ලැබූ ආදායම රුපියල් 45 000කි. සයිමන් එම කන්නයේ ලද ආදායම රුපියල් 20 000ක් විය. දෙදෙනාගේ ආදායම් අතර අනුපාතය සොයා එය සරල ම ආකාරයෙන් දක්වන්න.
- පහත දැක්වෙන අනුපාතයන් භාග ලෙස දක්වන්න.

(i) 1 : 2 (ii) 7 : 3 (iii) 480 : 240
- 2 : 5 අනුපාතයට තුල්‍ය වූ අනුපාත 3ක් ලියන්න.
- රුපියල් 1500ක් A හා B අතර 2 : 3 අනුපාතයට බෙදන්න.
- බදාම මිශ්‍රණයක් සැකසීමේදී සිමෙන්ති හා වැලි අතර අනුපාතය 1 : 6 ලෙස යොදා ගත්තේ නම් බදාම තාව්ව් 42ක් සෑදීමට අවශ්‍ය වැලි හා සිමෙන්ති තාව්ව් ගණන වෙන වෙන ම සොයන්න.
- පවුල් 552ක් වාසය කරන ගමක බෞද්ධ, හින්දු සහ ඉස්ලාම් ආගම් අදහන පවුල් අතර අනුපාතය 5 : 2 : 1 වේ නම් එහි බෞද්ධ පවුල් කීයක් වේ ද?
- නිමල් සතු රුපියල් 58 000 ක මුදලක් සුනිල්, කමල් හා අමල් අතර බෙදා දුන් විට සුනිල්ට හා කමල්ට ලැබුණු මුදල් අතර අනුපාතය 5 : 2 ද, කමල්ට හා අමල්ට ලැබුණු මුදල් අතර අනුපාතය 3 : 4 ද වේ.

(i) ඔවුන් තිදෙනා අතර මුදල බෙදී ගිය අනුපාතය ලියා දක්වන්න.

(ii) ඔවුන්ට ලැබුණු මුදල් වෙන වෙන ම සොයන්න.
- කේක් මිශ්‍රණයක් සැකසීමේදී සීනි හා පිට්ටි 3 : 7 අනුපාතයට යොදා ගත්තේ නම් පිට්ටි 28 kg කට සීනි කොපමණ ප්‍රමාණයක් මිශ්‍ර කළ යුතු ද?

6.1 කාලයට හා මුදලට සමානුපාතිකව ලැබෙන ලාභය බෙදීම

එකම කාලයකදී සමාන මුදල් ප්‍රමාණයන් යොදා ලාභය බෙදීම

නිදසුන 1

ව්‍යාපාරකයින් දෙදෙනෙක් එකම දිනක රුපියල් 75 000 බැගින් මුදල් යොදා ව්‍යාපාරයක් ආරම්භ කරන ලදී. වර්ෂයක් අවසානයේ ලැබුණු ශුද්ධ ලාභය රුපියල් 60 000ක් නම් දෙදෙනාට ලැබෙන ලාභය වෙන වෙන ම සොයන්න.

$$\begin{aligned} \text{යොදන ලද මුදල් අතර අනුපාතය} &= 75\,000 : 75\,000 \\ &= 1 : 1 \end{aligned}$$

මේ නිසා ලාභය දෙදෙනා අතර සමානව බෙදී යයි.

$$\begin{aligned} \therefore \text{එක් අයෙකුට ලැබෙන ලාභය} &= \frac{1}{2} \times 60\,000 \\ &= \text{රුපියල් } 30\,000 \end{aligned}$$

එක ම දිනක වෙනස් ප්‍රමාණයන් මුදල් යෙදූ විට ලාභය බෙදීම

නිදසුන 2

සුපුන් රුපියල් 150 000ක් ද වාමර රුපියල් 200 000ක් ද එක ම දිනක යොදා ව්‍යාපාරයක් ආරම්භ කරන ලදී. වර්ෂයක් අවසානයේදී රුපියල් 280 000 ක ශුද්ධ ලාභයක් ලැබුයේ නම් දෙදෙනාට ලැබෙන ලාභය වෙන වෙන ම සොයන්න.

$$\text{සුපුන් යොදන ලද මුදල} = \text{රු. } 150\,000$$

$$\text{වාමර යොදන ලද මුදල} = \text{රු. } 200\,000$$

$$\begin{aligned} \text{සුපුන් හා වාමර යොදන ලද මුදල් අතර අනුපාතය} &= 150\,000 : 200\,000 \\ &= 3 : 4 \end{aligned}$$

$$\therefore \text{ලාභය බෙදිය යුතු අනුපාතය} = 3 : 4$$

$$\begin{aligned} \text{සුපුන්ට ලැබෙන ලාභය} &= \text{රු. } 280\,000 \times \frac{3}{7} \\ &= \text{රු. } 120\,000 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{වාමරට ලැබෙන ලාභය} &= \text{රු. } 280\,000 \times \frac{4}{7} \\ &= \text{රු. } 160\,000 \end{aligned}$$

වෙනස් කාලවලදී සමාන මුදල් ප්‍රමාණයන් ආයෝජනය කළ විට ලාභය බෙදීම

නිදසුන 3

ක්‍රිෂ්ණා රුපියල් 300 000ක් යොදා ව්‍යාපාරයක් ආරම්භ කළා ය. ඉන් මාස 3 කට පසු මහින්ද රුපියල් 300 000 යොදා එම ව්‍යාපාරයට හවුල් විය. වර්ෂයක් අවසානයේදී ලැබූ ශුද්ධ ලාභය රුපියල් 210 000ක් නම් දෙදෙනා අතර ලාභ බෙදී යන අන්දම සොයන්න.

මෙහිදී ක්‍රිෂ්ණා හා මහින්ද ව්‍යාපාරයට සමාන මුදල් ප්‍රමාණ යොදා ඇත. නමුත් මුදල් යොදා තිබූ කාලය වෙනස් ය. එබැවින් දෙදෙනා අතර ලාභය බෙදා ගත යුත්තේ කාලයට සමානුපාතිකව වේ.

$$\begin{aligned} \text{ක්‍රිෂ්ණා මුදල් යෙදූ කාලය} &= \text{මාස } 12 \\ \text{මහින්ද මුදල් යෙදූ කාලය} &= \text{මාස } 9 \\ \text{ක්‍රිෂ්ණා හා මහින්ද මුදල් යෙදූ කාලය අතර අනුපාතය} &= 12 : 9 \\ &= 4 : 3 \\ \text{එවිට ක්‍රිෂ්ණාට ලැබෙන ලාභය} &= \text{රු. } 210\,000 \times \frac{4}{7} \\ &= \text{රු. } 120\,000 \\ \text{මහින්දට ලැබෙන ලාභය} &= \text{රු. } 210\,000 \times \frac{3}{7} \\ &= \text{රු. } 90\,000 \end{aligned}$$

ව්‍යාපාරයක් සඳහා ආයෝජනය කරන මුදල් ප්‍රමාණයන් සහ කාලයන් වෙනස් වූ විට ලාභය බෙදීම

නිදසුන 4

රාධිකා රුපියල් 500 000ක් යොදා ව්‍යාපාරයක් ආරම්භ කරන ලදී. ඊට මාස 6 කට පසු රුපියල් 250 000ක් යොදා වාන්දනී එම ව්‍යාපාරයට හවුල් විය. වර්ෂයක් අවසානයේ ලැබූ ශුද්ධ ලාභය රුපියල් 300 000ක් විය. ඔවුන් දෙදෙනාට ලැබෙන ලාභ මුදල් වෙන වෙන ම සොයන්න.

මෙහි රාධිකා හා වාන්දනී යෙදූ මුදල් ප්‍රමාණයන් ද, ව්‍යාපාරය තුළ මුදල් යෙදූ කාලය ද වෙනස් වේ. එබැවින් ලාභය බෙදීමේදී යෙදූ මුදල හා කාලය සැලකිල්ලට ගෙන ලාභය බෙදිය යුතු ය.

	යෙදූ මුදල (රුපියල්)	ව්‍යාපාරය තුළ මුදල යෙදූ කාලය	යෙදූ මුදල × යෙදූ කාලය
රාධිකා	500 000	මාස 12	500 000 × 12
වාන්දනී	250 000	මාස 6	250 000 × 6

$$\begin{aligned} \text{රාධිකා හා වාන්දනී අතර ලාභය බෙදියන අනුපාතය} &= 500\,000 \times 12 : 250\,000 \times 6 \\ &= 4 : 1 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \therefore \text{රාධිකාට ලැබෙන ලාභය} &= \text{රු. } 300\,000 \times \frac{4}{5} \\ &= \text{රු. } 240\,000 \\ \text{වාන්දනීට ලැබෙන ලාභය} &= \text{රු. } 300\,000 \times \frac{1}{5} \\ &= \text{රු. } 60\,000 \end{aligned}$$

6.1 අභ්‍යාසය

1. ගුණපාල හා අමරපාල රුපියල් 250 000 බැගින් යොදා ව්‍යාපාරයක් ආරම්භ කරන ලදී. වර්ෂයක් අවසානයේ ලද ශුද්ධ ලාභය රුපියල් 200 000ක් නම් දෙදෙනාට ලාභ බෙදී යන ආකාරය වෙන වෙන ම දක්වන්න.
2. දුමිදු රුපියල් 240 000ක් ද, කවිදු රුපියල් 360 000ක් ද යොදා සබන් නිෂ්පාදන ව්‍යාපාරයක් ආරම්භ කරයි. වර්ෂයක් අවසානයේ ව්‍යාපාරයෙන් ලද ශුද්ධ ලාභය රුපියල් 300 000ක් නම් දෙදෙනාට ලැබෙන ලාභ මුදල් වෙන වෙන ම සොයන්න.
3. විමල් හා තරිඳු පහත වගුවේ දැක්වෙන පරිදි මුදල් ආයෝජනය කර නව ව්‍යාපාරයක් ආරම්භ කරන ලදී. වසරක් අවසානයේ ලැබූ ලාභය රුපියල් 170 000ක් නම් පහත දැක්වෙන තොරතුරු ද අදාළ කර ගනිමින් වගුවේ හිස්තැන් පුරවන්න.

නම	යෙදූ මුදල (රුපියල්)	කාලය (මාස)	මුදල × කාලය	දෙදෙනා අතර ලාභය බෙදී යන අනුපාතය	එක් එක් අයට ලැබුණු ලාභය
විමල්	180 000	12
තරිඳු	150 000	6

4. නුවන් රුපියල් 200 000ක් යොදා ව්‍යාපාරයක් ආරම්භ කළේය. ඉන් මාස 4කට පසු රුපියල් 200 000ක් යොදා රුවන් ද එම ව්‍යාපාරයට හවුල් විය. වර්ෂයක් අවසානයේ ලැබූ ශුද්ධ ලාභය රුපියල් 125 000ක් නම් දෙදෙනා අතර ලාභය බෙදී යන ආකාරය දක්වන්න.
5. රම්‍යා රුපියල් 250 000 ක මුදලක් ආයෝජනය කර නව විලාසිතා මධ්‍යස්ථානයක් ආරම්භ කරන ලදී. ඊට මාස 8 කට පසු කුමාරි රුපියල් 200 000 ක මුදලක් යොදා එම ව්‍යාපාරයට සම්බන්ධ විය. වර්ෂයක් අවසානයේ ශුද්ධ ලාභය රුපියල් 95 000ක් විය. එම ලාභය දෙදෙනා අතර යෙදූ මුදලට සහ මුදල් යෙදූ කාලයට සමානුපාතිකව බෙදා, දෙදෙනාට ලැබුණු ලාභය වෙන වෙන ම සොයන්න.
6. නිමල් රුපියල් 800 000ක් යොදා ව්‍යාපාරයක් ආරම්භ කරන ලදී. ඊට මාස 3 කට පසු සුනිල් රුපියල් 600 000ක් යොදා එම ව්‍යාපාරයට හවුල් විය. එමෙන් ම ඉන්දික ද මාස 6 කට පසු රුපියල් 200 000ක් යොදා ව්‍යාපාරයට හවුල් විය. වර්ෂය අවසානයේ රුපියල් 540 000 ක ශුද්ධ ලාභයක් ලැබුණි. තිදෙනා යෙදූ මුදල් හා මුදල් යෙදූ කාලයට සමානුපාතිකව ලාභය බෙදා, තිදෙනාට ලැබුණු ලාභ මුදල් වෙන වෙන ම සොයන්න.
7. යෝගට් නිෂ්පාදන ආයතනයක් ආරම්භ කළ සමන් හා උපුල් ආරම්භයේදී පිළිවෙළින් රුපියල් 125 000ක් හා රුපියල් 100 000 බැගින් මුදල් යොදන ලදී. මාස 4 කට පසු සිසිර ද රුපියල් 75 000ක් යොදා මෙම ව්‍යාපාරයේ හවුල්කරුවෙකු විය. වර්ෂය අවසානයේ ශුද්ධ ලාභය රුපියල් 110 000ක් විය. එම ලාභයෙන් $\frac{1}{4}$ ක් ව්‍යාපාරය සඳහා වෙන් කර, ඉතිරිය, ඔවුන් තිදෙනා යෙදූ මුදලට සහ මුදල් යෙදූ කාලයට සමානුපාතිකව බෙදා ගන්නා ලදී. එක් එක් අයට හිමිවන මුදල වෙන් වෙන් ව සොයන්න.

8. මනිෂ රුපියල් 180 000ක් යොදා ව්‍යාපාරයක් ඇරඹීය. ඊට මාස 2 කට පසු ප්‍රචීන් රුපියල් 120 000ක් යොදා ව්‍යාපාරයට හවුල් විය. ඊටත් මාස 2 කට පසු කවීෂ රුපියල් 240 000ක් යොදා ව්‍යාපාරයට හවුල් විය. වසරක් අවසානයේදී ශුද්ධ ආදායම ලෙස රුපියල් 176 000 ක මුදලක් ලැබුණි. එම ලාභය ඔවුන් යෙදූ මුදලටත්, මුදල් යොදා තිබූ කාලයටත් සමානුපාතිකව බෙදා ගන්නා ලදී.

- (i) මනිෂ මුදල් යොදා තිබූ කාලය කොපමණ ද?
- (ii) ප්‍රචීන් මුදල් යොදා තිබූ කාලය කොපමණ ද?
- (iii) කවීෂ මුදල් යොදා තිබූ කාලය කොපමණ ද?
- (iv) තිදෙනා අතර ලාභය බෙදිය යුතු අනුපාතය කුමක් ද?
- (v) මනිෂට ලැබෙන ලාභය කොපමණ ද?

6.2 ප්‍රතිලෝම සමානුපාත

ප්‍රතිලෝම සමානුපාත පිළිබඳ අධ්‍යයනයේදී අනුලෝම සමානුපාත පිළිබඳ මතකය අවදි කර ගත යුතු වේ.

📖 එකම ඒකකයකින් දක්වා ඇති රාශීන් 2ක් හෝ වැඩි ගණනක් අතර පවතින සංඛ්‍යාත්මක සම්බන්ධය අනුපාතයක් ලෙස හැඳින්වේ.

එමෙන් ම සමූහ 2ක් සංසන්දනයේදී සමූහ දෙකෙහි එක් එක් ගණන අතර සංඛ්‍යාත්මක සම්බන්ධතාවය ද අනුපාතයක් වේ.

අනුලෝම සමානුපාත

රාශි 2 කින් යුත් සමානුපාතයක එක් රාශියක් වැඩිවන විට අනෙක් රාශිය ඒකාකාර ලෙස වැඩි වේ නම් හෝ එක් රාශියක් අඩුවන විට අනෙක් රාශිය ද ඒකාකාර ලෙස අඩු වේ නම් එවැනි සමානුපාත අනුලෝම සමානුපාත ලෙස හැඳින්වේ.

අනුපාත හා අනුලෝම සමානුපාත පිළිබඳ ගැටලු මෙම පාඩමේදී ම අධ්‍යයනයේ යෙදුණි. දැන් අප පහත දැක්වෙන ගැටලුව සලකා බලමු.

a හා b යන රාශි 2 ක ගුණිතය 64 ලෙස සලකමු.

එනම් $a \times b = 64$

a	b	$a \times b$
1	64	64
2	32	64
4	16	64
8	8	64
16	4	64

මෙහි a හි අගය වැඩිවන විට b හි අගය අඩුවන බව පෙනේ. එමෙන්ම b හි අගය වැඩිවන විට a හි අගය අඩුවන බව ද පෙනේ. එමෙන් ම රාශි 2 හි ගුණිතය නියතයක් බව ද පෙනේ. මේ ආකාරයේ රාශි දෙකක් අතර සම්බන්ධතාව ප්‍රතිලෝම සමානුපාතයයි.

රාශීන් දෙකක් අතර මෙවැනි සම්බන්ධතාවයක් පවතින ගැටලු ප්‍රායෝගික ජීවිතයේදී ද දැකිය හැකි ය. කිසියම් කාර්යයක් නිම කිරීමට ගතවන කාලය හා ඒ සඳහා අවශ්‍ය මිනිසුන් ප්‍රමාණය යන රාශි දෙක අතර එවැනි සම්බන්ධතාවයක් පවතී. උදාහරණයක් ලෙස කිසියම් කාර්යයක් නිම කිරීමට මිනිසුන් 5 දෙනෙකුට දින 4ක් ගත වේ නම්, මිනිසුන් 10 දෙනෙකු යෙද වූයේ නම් එම කාර්යයට දින 2කින් නිම කර ගත හැකි ය. එමෙන්ම මිනිසුන් 20 දෙනෙකු යෙද වූයේ නම් දින 1කින් නිම කර ගත හැකි ය. මෙහිදී මිනිසුන් ගණන වැඩි වන විට කාර්යය නිම කිරීමට ගතවන දින ගණන අඩුවන අතර එසේ වන්නේ රාශි දෙකේ ගුණිතය නියතයක් වන පරිදි ය. ඉහත උදාහරණයේ රාශි දෙකේ ගුණිතය සෑම විටම 20ක් වේ.

$$(20 = 4 \times 5 = 2 \times 10 = 1 \times 20)$$

වාහනයක වේගය හා යම් නිශ්චිත දුරක් යෑමට එයට ගතවන කාලය, ආහාර පරිභෝජනයට ගන්නා මිනිසුන් සංඛ්‍යාව හා නිවෙසක හෝ ගබඩාවක ඇති ආහාර අවසන් වීමට ගන්නා කාලය, යන උදාහරණ මගින් ද ඉහත ආකාරයේ ප්‍රතිලෝම සමානුපාතික රාශි යුගල දැක් වේ.

නිදසුන 1

මිනිසුන් 6 දෙනෙකුට වෛත්‍යයක හුණු පිරියම් කිරීමට දින 15ක් ගතවන බවට ගණන් බලා ඇත. මිනිසුන් 10 දෙනෙකු එම කාර්යය සඳහාම යොදවයි නම් වෛත්‍යයේ හුණු පිරියම් කර අවසන් වීමට දින කීයක් ගත වේ ද?

මිනිසුන් 6 දෙනෙකුට ගතවන කාලය දින 15 කි.
 මිනිසුන් 10 දෙනෙකුට ගතවන දින x යැයි සිතමු.
 මිනිසුන් ප්‍රමාණය වැඩිවන විට වැඩය නිම කිරීමට ගතවන කාලය අඩු වේ. එසේ වන්නේ, (මිනිසුන් ගණන \times නිම කිරීමට ගත වන කාලය) සෑම විටම නියතයක් වන පරිදි ය.

$$\begin{array}{ccc}
 6 \times 15 & = & 10 \times x \\
 \uparrow \quad \uparrow & & \uparrow \quad \uparrow \\
 \text{මිනිසුන්} & \text{දින} & \text{මිනිසුන්} & \text{දින} \\
 \text{ගණන} & \text{ගණන} & \text{ගණන} & \text{ගණන}
 \end{array}$$

$$\begin{aligned}
 \therefore \frac{6 \times 15}{10} &= x \\
 9 &= x
 \end{aligned}$$

\therefore මිනිසුන් 10 දෙනෙකුට වෛත්‍යයේ හුණු පිරියම් කිරීමට ගතවන කාලය දින 9කි.

නිදසුන 2

ධීවර නෞකාවක් ධීවරයින් 30ක් සමඟ දින 20 කට ප්‍රමාණවත් ආහාර ගබඩා කර ගෙන පිටත්වීමට නියමිතව තිබුණි. නමුත් පිටත්වීමේදී තවත් ධීවරයින් 10 දෙනෙකු ගමනට එක්වූහ. දැන් නෞකාවේ ඇති ආහාර දින කීයකට ප්‍රමාණවත් වේ ද?

ධීවරයින් 30 කට දින 20ක් සඳහා ආහාර පවතී.

ධීවරයින් 40කට දින x සඳහා එම ආහාර ප්‍රමාණය ප්‍රමාණවත් යැයි සිතමු.

ධීවරයින් ප්‍රමාණය වැඩි වන විට ආහාර පරිභෝජනයට ගත හැකි දින ගණන අඩු වේ. එසේ වන්නේ, (ධීවරයින් ගණන \times ආහාර අවසන් වීමට යන දින ගණන) සෑම විටම නියතයක් වන පරිදි ය.

$$\therefore 30 \times 20 = 40 \times x$$

$$x = \frac{30 \times 20}{40}$$

$$x = 15$$

\therefore ධීවරයින් 40 දෙනා සඳහා ආහාර ප්‍රමාණවත් වන දින ගණන 15කි.

6.2 අභ්‍යාසය

- පහත දැක්වෙන එක් එක් සමානුපාතය අනුලෝම සමානුපාතිකයක් ද නැතහොත් ප්‍රතිලෝම සමානුපාතිකයක් ද යන්න පැහැදිලි කරන්න.
 - කිසියම් කාර්යයක් සඳහා අවශ්‍ය මිනිසුන් ගණන හා එම කාර්යයට ගත වන කාලය
 - ආයතනයක කම්කරුවන් සංඛ්‍යාව හා ඔවුන් වෙත ගෙවනු ලබන වැටුප් ප්‍රමාණය
 - පන්තියක සිටින සිසුන් සංඛ්‍යාව හා සිසුන්ට සපයනු ලබන පුටු සංඛ්‍යාව
 - වාහනයේ වේගය හා ගමනාන්තය දක්වා යාමට ගතවන කාලය
- ගෙවත්තක් පිරිසිදු කිරීමට කාන්තාවන් දෙදෙනෙකුට දින 8ක් ගත වේ. කාන්තාවන් 4 දෙනෙකුට මේ සඳහා ගතවන කාලය කොපමණ ද?
- මිනිසුන් 6 දෙනෙකුට දින 4 කදී නිම කළ හැකි වැඩක් නිම කිරීමට මිනිසුන් 8 දෙනෙකුට දින කීයක් ගතවේ ද?
- තාප්පයක් බැඳීමට මිනිසුන් 8 දෙනෙකුට දින 6ක් ගත වේ. එම කාර්යය දින 4 කින් නිම කිරීමට මිනිසුන් කී දෙනෙක් යෙදිය යුතු ද?
- නේවාසිකාගාරයක සිසුන් 12 කට දින 6 කට ප්‍රමාණවත් ආහාර ඇත. සිසුන් 9 දෙනෙකුට එම ආහාර දින කීයකට ප්‍රමාණවත් ද?
- කේක් නිෂ්පාදන කරන ආයතනයක සේවයේ යෙදෙන කම්කරුවන් 3ක් දිනකට පැය 6 බැගින් වැඩකර නියමිත කේක් ප්‍රමාණය සෑදීමට දින 4ක් ගත කරයි. ඔවුන් වැඩ කරන පැය ගණන තවත් පැය 2කින් වැඩි කළ විට දින කීයකින් නියමිත කේක් ගණන සෑදිය හැකි ද?

7. උපුල් හා පියල් A නගරයේ සිට B නගරය කරා ගමන් කරයි. උපුල් 50 kmh^{-1} වේගයෙන් ගමන් කර පැය 3 දී ගමන අවසන් කරයි. නමුත් පියල් එම ගමන නිම කිරීමට පැය 2ක කාලයක් ගන්නා ලදී. පියල් ගමන් කළ වේගය කොපමණ ද?
8. දිනකට පැය 6 බැගින් වැඩ කරන මිනිසුන් 12 කට යම් කාර්යයක් නිම කිරීමට දින 10ක් ගත වේ. දිනකට පැය 8 බැගින් වැඩ කරන මිනිසුන් 5 දෙනෙකුට එම වැඩය නිම කිරීමට ගතවන කාලය දින කීය ද?

සාරාංශය

- රාශි 2 කින් යුත් සමානුපාතයක එක් රාශියක් වැඩිවන විට අනෙක් රාශිය ඒකාකාර ලෙස වැඩි වේ නම් හෝ එක් රාශියක් අඩුවන විට අනෙක් රාශිය ද ඒකාකාර ලෙස අඩු වේ නම් එවැනි සමානුපාත අනුලෝම සමානුපාත ලෙස හැඳින්වේ.
- එක් රාශියක අගය වැඩි වන විට (අඩු වන) අනෙක් රාශියේ අගය අඩු වන්නේ (වැඩි වන්නේ) එම රාශි දෙකේ ගුණිතය නියතයක් වන පරිදි නම් එම රාශි දෙක ප්‍රතිලෝමව සමානුපාත වේ යැයි කියනු ලැබේ.

